

המשפט: למקהלה
עודד ליפשיץ

המשפט: למקהלה.

מאת: עודד ליפשיץ

.1

במה ריקה פרט למשטח עפר, דמוי זירה מעוגלת, בקדמת הבמה, רמז למקום בו התרחש אירוע וכעת - זירת משפט. סביב המשטח, ניצבת להקת השחקנים: המדקהלה. המחזה יתרחש כולו סביב זירת העפר. תפקיד וייעוד המקהלה הוא לשמש את כל מנעד הקולות והדמויות המופיעים במחזה, כולל את דמות המקהלה עצמה. אך גודל להקת השחקנים והמקהלה יכול להשתנות וכך גם הדרך בה דמויות יוצאות ממנה והופכות לדמויות ייחודיות, ושובות אליה, כדי לייצג שוב את הכלל. הדרך בה ייעשה שימוש בהמרת תפקידים זו, מתוך המקהלה ואליה, יהיה לשיקולה של הבמאי.ת, מתוך שימת לב לתהליך הכללי של המחזה: לאט לאט עוברת המקהלה המשמשת כפורום קולות כולל, פירוק, כאשר מתוכה יוצאים ונקרעים אוסף של אינדוידואלים שאינם יכולים עוד לשוב אליה, כך שבסופו של המחזה נותר רק קול אחד, המייצג אותה, את עצמו ואת הכלל.

המקהלה:

מדובר במות המחבל ההוא
שחצה את מחסום ג'ילבר בחברון,
כדי לקחת, עם שותף
דם יהודי, כמה שאפשר
ולמות קדוש.
אירוע שלמזלנו לא נגמר
באסון כבד יותר -
חייל פצוע קל, שהתאושש מאו.
אבל מות המחבל
יצא מכל מידה,
חייל אחד,
חברו של הפצוע,
שחרר את הנצרה
אחרי שכבר הכל היה גמור
וביריה אחת
מיותרת
שלא הוסיפה שום דבר

אבל גם לא החסירה -

פליטה אומללה,
שטוב אם הייתה נמנעת
או נשכחת לאלתר
כתקרית לפרוטוקול,
עלתה במין שרשרת אירועים -
אולי מתוך טעות
של מישהו שקלט במצלמה,
קורים דברים כאלו
בסולם הפיקודי;
וכך מתוך הצורך
לקחת אחריות
כי כבר אי אפשר להתנער,
הפכה המהומה על לא דבר
למהומה רבה.

עכשיו יושב הוא העציר
בחיק המשפחה
בתא מוגבל
עם חטיפים שמביאים לו
התומכים
ונאלץ להתמודד
עם השדים
המרחפים מעל אומה שלמה:

האם יש ערך לחיי אדם,
למישהו - מחבל -
שמו יימחק לעד, שאץ במתכוון
לפגוע בחייו של
איש אחר,
שעבר בציר דרך מקרה -
חייל, או ילד, אין הבדל,
כדי לקצרהו בסכין
ואחרי המעשה
לקפד גם את חייו שלו עצמו

כי היינו הך?

יושב הנאשם וממתין לדין
כבר חודשים,
רוחות רוחשות סביב -
שְׁדֵי מעמקים
והוא סְמָל, עוד לא
20 מלאו לו,
צריך לשאת באחריות.
גברים וגם נשים
מסתופפים מאחורי מסך
שרים, שירת הלל -
"גיבור, אתה הילד של כולנו
אחד העם,
סובל על פשע
שבצעת כנחשד,
שלא כדין
כשבקשת להגן עלינו!

עמדת בחזית
בראש מורם
לחסל את האויב
הקשב: אנחנו אשמים!"

ומהרחוב עולים קולות
של תוכחה כנגד המשטר,
ניצבים מאחורי הנאשם
אוחזי לפיד
"חייל, עמוד איתן"
כי את הפרט
המשמש נציג, אשר
בחירוף הנפש לאלתר
חייו הפקיד עבור הכלל,
יש לשים לנו דוגמא
ולענוד כאות.

שהמשפט המייסר הזה,
אשר יצא מכלל שליטה
יגוע בדמדומים
כי כך צריך לנהוג:
משחר הימים ברור היה,
הקם להורגך - הרגהו!

אבל כך, להפתעת כולם,
הושם הילד בחזקת עציר
לידי משפט
שעריכתו כפויה
ותצוגתו חשובה יותר
מתכליתו.
משפט אשר עליו נכפה לפסוק
בדין המעורר מחלוקת,
האם יש הפרדה
בין דם לדם!
2.

השופטת: לפנינו מונח
התיק בפרשת הירי,
שהתעבה במשך חודשים רבים
תפוח אדמה, שמסרב
להצטנן, חצה מזמן מעבר
דלתותיו של בית הדין -
תיקים מסוג כזה
אשר תהודתם יוצרת רחש
רב, המפריע להליך,
בהיותם עניין פומבי -
מקשים מאוד על הכרעה תקינה.

כעת נאספו העדויות
מפי הנחקרים
וכבר עומדת בהירה תמונה
שיש בה דִּי לתחום את
סד הפרשה ברצף אירועיה -

מקרה אחר מקרה.

ראשית עלינו להקשיב
לרוח הדברים
רק העיקר, להניח לעדים לפרוש
את משנתם ולקולם להשמע בין כתלי
בית המשפט.
כך ניתן יהיה גם לשכלל
את הדברים, כל עדות
לפי טיבה ולהניח את
האבנים בסדר הראוי
לפני שבית הדין
יפסוק.

ראשון, יקרא כמתבקש,
הוא לוז הפרשיה עצמו -
החייל - הנאשם,
להשמיע גרסתו. ומי ייתן
כי מאזני הצדק ישקלו ללא
הטות את המידה,
יחלצו את הנחוצ
וישפטו נכון.

[מופיע החייל, אזוק בידיו,
מובל ע"י שוטר אל דוכן העדים -
כאשר הוא מופיע מתחילה מקהלה רבגונית להריע]

"רב גבורות
אדון עולם
גיבור מלכות
הילד של העם"

שופטת: סדר בבית הדין!

קול א: בוגדים! קלגסים!

6 המשפט: למקהלה

ארץ אוכלת אזרחיה.
כיצד זה ייתכן? חייל
שהגן על המולדת בגופו
יישפט בדין רוצח!
על מה? על דמו של
מחבל?

קול ב: אם ככה יעשה
לאיש, שאת נפשו
שם על הכף בשעת הלחימה,
מה יהיה דיני?
על מה אתן אני - את דמי שלי,
ואת שנותיי?

קול ג: אני מביט בו ותוהה.
אם זה ה"פרס" - למעשה גבורה,
מה תועלת לנו בשופטים?
יעשה איש את הטוב בעיניו.
טוב להיות כלב של נוכרי,
מחייל בשירות המדינה.

קול ד: בגשם באתי, מול ההמון
הגעתי ממרחק -
כדי לראות אותך,
את הגיבור הילד.
והוא כבול ברגליו בשרשרת!
שחררו את הטהור!

[קולות חוזרים] גיבור! גיבור!

השופטת: לא אתן להפריע את בית הדין!
כאן יתקיים משפט!

(שיר אפשרי - או חלקו)

"והוא גדול, והוא נשגב

מאיר עלינו מכוכב –
והוא צדיק, והוא מורם
והוא גיבור, גיבור העם”

”לא להתכופף, ולא לכרוע
ביחד נסלק תרוע
עד שהחושך יהיה לאור -
את המחבלים צריך לגמור”

גיבור גיבור! אני איתך
אנחנו יחד משפחה
נשמור בגוף ולא ניתן
אני אקרע את פסק הדין”

”את פסק הדין עד סוף פסוק
כל מילה אני אמחק
ואז בסוף אדליק גפרור
שיישרף בית המשפט”

”את פסק הדין, עד סוף פסוק
כל מילה אני אמחק
ואז הצדק יתגלה -
וממחבל ייצא מתוק”

[המתלהמים מרוסנים ע"י השומרים, מוחזרים לכסאותיהם]
.3

(הנאשם עולה אל דוכן העדים)

השופטת: האם אתה הנאשם,
סמל א',
בתיק המדובר?

החייל: אני.

השופטת: רשאי אתה לומר שעל לברך.

אבל שים לב, כי שרוי אתה
באזהרה תחת החוק,
לומר אמת.

החייל: אמת רק אדבר:
חברי בית המשפט,
אישים בכירים, קצינים,
סלחו נא לי אם לשוני
נחלשת, מרום המעמד:
מאז אותו מקרה, שהתרחש
בשעת כוננות צבאית
בשטח עוין,
הוטל משא כבד עליי
וגם על משפחתי, אשר נדמה
כי רב הוא ממידות כתפיה
הצרות. חייל פשוט אני, סמל,
נולדתי ברמלה, עיר
שידועה היא בזהות כפולה,
יעיד כל מי ששם העיר
הזה חקוק בעברו,
לא "דו קיום" או מיני
מילים שהומצאו בלשון זרים -
אלא חיים, ביחד, במשותף
יהודים וערבים. במרוצת הזמן
לומד אתה, ביחסי שכנות
איך לכבד את הזולת, ולזכות
גם לכבוד. כך
מאז ומעולם היה;
אורחות הרחוב, כשאין
טופלים בהן שמות תואר
של דת ושל מוצא
אינן נעותרות להבלים כאלו -
איש לצד אחיו יחיה,
תחת הנסיבות.
אינני מבקש לומר כי לא הייתה -
וזאת כדרך טבע - בין הצדדים טינה

רובצת, אבל את זאת למדתי משכניי -
וגם אעיד מנסיוני שלי,
לא קל להיות מיעוט במדינה הזו!
בילדותי, היו לי חברים רבים
תמיד אמרתי, וזאת גם
יעידו טוב, כל מכריי,
שילד יהודי וערבי
דומים הם.
וכאשר הגעתי לגיל מתאים
ביקשתי לשרת ביחידה
קרבית, כי כך חונכתי,
לשמש תמיד למען המולדת.
גויסתי לבסוף אל גדוד שמשון,
אשר פועל בתחום אותם
שטחים רבי מחלוקת
מעבר לקוים,
בהם חיכוך בין הדתות
הוא עניין שבשגרה -
עיסוק סבוך, שנמנעים היו
רבים ממנו, בחפץ לב.
אך לרגלי נקרתה ההזדמנות
ולקחתיה, כמוצא שלל -
כך הוא הדבר - אשר מאוס בידי אחד
יראהו חבירו, כפרס.
אכן, הסקתי, אין תגמול
ראוי יותר מתת עצמי לזכות המדינה
ושם, לעמוד איתן אל מול אויב
ולחרף נפשי. אך גם
הגדלתי ולמדתי את מלאכת החובש
לשים מזור כדי
לאזן בין המידות.
לא טוב היות חייל נושא
חרבו בלבה. יש להטות
את לְהִבָּה כַּך שַתְקָהָ, וללמדה
כי מחיר של דם
יקר הוא למרפא.

ביום המדובר, שררה
אנדרלמוסיה בגבעה,
אל המקום, תל רומיידה שמו,
הוזעקתי למהר ללבוש
אפוד ובבהילות, רצתי לזירה.
מתוקף תפקידי, לוחם,
וגם חובש, מוטל עליי
להציל חיי אדם, וביד נוספת
לאחוז רובה. שילוב, אשר
מאלץ אותך להקרע
בין שני דחפים שונים -
הצורך להציל, והדחף להגן.

על הרצפה זיהיתי, שם
שוכב חייל, חבר לגדוד,
והוא רועד,
שני חתכים צרים פרוסים לו
בבשרו, ומגשש ביד
מלאה בדם
שזה עתה נשפך.
ובעוד הוא מבקש לחון עצמו
מכאביו, מצביע בשמאלו
לעבר הרחבה.
שם, עיניי רואות, שוכב המחבל
אשר פרפרו אינו פחות
מזה של חברי,
והוא עוד חי!
והסכין עודה מוטלת בידו.
"הרפה!", רומז לי חברי,
בקול מדוד,
אם יש לך עוד דאגה
לשלום נפשי יותר מלכאבי -
הרוג את המחבל.

וכך, קרוע בין שתי חובותיי,

עודד ליפשיץ

הרפיתי מן הראשונה
ואצתי לשנייה -
כי כך אומרים גם
כללי הרפואה:
ראשית, בטל את האיום.
ובעודי קרב לבדוק כי
הפצוע המתועב יצא מכל
סכנה לסביבתו,
רואה אני את מעילו
כי מנופח הוא
באופן לא רגיל -
כמו מסתיר מטען
ואת ידו החופשיה
אשר אינה אוחזת בסכין
מזדחלת שם לעבר חולצתו.

זוה מה שהיה:
לפני שהספקתי להגות
הזהרו! לחיילים הבודדים,
וכלל הסקרנים
שהחלו להציף את המקום,
הנפתי את נשקי - כי על כך אני נידון -
ובצעתי בו, במחבל,
את המעשה,
לפני שזה יוציא לפועל
את שלו.

כעת מרחפת מעליי גם האשמה הזו,
כי אם אשם אני בכך
שהותרתי מדמם, חברה,
שִׁתְּף דמים, שוכב על האספלט
בכדי למנוע התנקשות אויב,
מודה אני בחטאי!
אבל אל מול הסכנה, בשעת הסער
מעטים ייטיבו לייעץ כיצד צריך לפעול.
כשהבחירה תלויה רופפת על הגדיל הדק -

לחבוש, או להתקיף, בחרתי בשניה.
עשיתי תפקידי בתור חייל
הגנתי על הכלל.

מקהלה: ראו אותו
הוא מתרגש מאוד,
מקיז את המילים מדם לבו,
בעוד הדם עצמו מזמן כבר
התקרר. ניכר שהוא פעל
מתוך דבקות.
מה יש לומר? זהו חייל
אשר מושך בפקעת שירותו
משתי קצותיה,
גם מבקש להיטיב
וגם מונע מאסון.
איך נוכל אנחנו, להבין
בשעת צער ומצוקה
שיקול החלטת פקוד
שטרם התנסה בקרב,
אילו היינו אנו שם, ודאי
היינו מספיקים פחות!

גיבור! גיבור שנשא
על חגורו גבורה כפולה!
שלא חשש באומץ ואל מול
הסכנה לפלס דרכו אל הרוצח
בעוד הממחטה שבידו ספוגה
בדם!

גיבור מורס מעם!
ועם כל זאת מְרָאוּ
ומוצאו מורים על קושי ופשטות -
חיים כאלו מלאי תככים ומכשלות
יכול כל איש להזדהות איתם,
מתוך חמלה -
הלוא חייו הם כשלנו!

”קרבו, שעיר לעזאזל” נצעק!
כי כבר עכשיו ניכר
שאל הכסא הזה הובל
בגין טעות,
חשכת הדין טְפֵּלָהּ בו
ויש להוציאהו אל האור.

השופטת: בית המשפט מתבקש
לסדר. עלינו לצנן
את הרוחות! בשלב כזה
מלאכת הרקמה
עודה רכה וכל תנודה בה
עשויה לפגוע באיזון:
עלינו, כלל האזרחים,
לשמור על מתינות, להאזין
עד תום, פן נקלע
אל מערבולת. משפט תקני
הוא זה אשר סופג את העובדות
ולא נחפז לפסוק.
כעת, יופיע לפנינו החבר,
אותו חייל אשר שמע מפי
הנאשם עדות חטף,
רגעים ספורים לפני הירי
וגם לאחרי. עלינו לקוות
כי עדותו תצבע את הפרשה
גווני אמת.

.4

המקהלה: זה הוא החייל, אותו
אדם שעוד בקש
להקרא חבר, שאז,
שעות ספורות אחר המעשה
הפליל את חברו במילות
ארס, בכדי לחלץ בלי פגע
את עורו שלו,

אמנם נותר נקי מפני
החקירה, אבל הפך מאוס בעין
הכל. עטוי ברדס, הנה הוא
מובל אל העמדה,
עליו להתחבא פן יכירוהו,
להסתיר את קלסתרו
באור היום - זהו דינו של איש
בוגד!

קול: בוגד! בוגד!
מה נתן הייתי לקרוע את פניו
של הסמל הזה ולהעמיד אותן
לראווה כשלט בחוצות
כמו בימי קדם
אז דנו את הנואפים והבוגדים
לפי מידת עונשם
ואז היו רואים כולם מה הוא הדין
למעשה כזה!

השופטת: שקט באולם
זו הסתה לרצח!

קול: לא אשתוק
בושה! מוכר את חבריו ואת עמו!

השופטת:
אנחנו נקיים את הדיון הזה
מתחילתו ועד סופו
גם אם נצטרך לחצות שוב
את ים סוף!
ולפלוס דרכינו בתוך ההמולה,
ולחלוק את לב העם לשניים
מדינת משפט, שקמה על פי חוק וערכים
תמיד גדולה תהייה מאוסף חלקיה
לכן אסור שתכנע לכוח ההמון!
עליה להישיר מבט ללא משוא פנים,

גם אם הפנים המשתקפות -
הם פני אחינו.

קול: אחים? אנחנו לא אחים!
פנינו לא דומות.
למי קוראים אתם אחינו?
בעלי ההון המשקיפים ממרפסות המגדלים?
או החנפנים והפוחזים המתכנסים
לחוות את דעתם בדוכני קפה?
המלשנים והמקטרגים, מוכרי דתם
ומורשתם.
מה להם ולי? זרים הם לי!
פני העם מזמן כבר הושחתו, והן חולקו
ונמכרו לכל מי שהרבה במחיה.
אבל לבו, אותו לא תִּחְלְקוּ.
אנחנו לב העם!

[שוטרים מובילים את החבר אל הדוכן, בדרכו, פעילים מתנפלים עליו ומושכים את
ברדסו, מתחילה מהומה]

קולות: לקרוע לו את הברדס!
לקרוע! שיגלה פניו המנוול!
רוצים לראות! רוצים לראות אותו!

החבר: (נאבק) עזבו אותי! עזבו!
כלום לא אמרתי.
הבלים!

[השוטרים נאבקים עם המתנגדים, מגינים על החבר בגופם, מצליחים בקושי
להוביל אותו אל הדוכן]

השופטת: (אל החבר)
אתה, סמל ת', חברו למחלקה
של הנאשם, נכחת באירוע בשעת
הירי, וכבר הגשת עדותך -
שנלקחה סמוך לשעת המעשה.

מתבקש אתה עכשיו לחזור על הדברים.

החבר: (עולה על הדוכן, עטוי ברדס)
בית הדין, כבוד השופטת,
זומנתי שוב, לתת עדות
על אף שהענקתי גרסתי
המלאה כבר בראשית,
היא, גרסת ינקות בזויה, תלויה
עליי כעננה מאז - כגזר הדין,

דברי טפלות, שנאמרו בחפזון -
חוות דעת בתולית, שהובילה
למהומה רבה, הוסיפה אש
לחקירה, ותופת
על ראשי. מאז, זומנתי
בשנית, להתעמת מול
גרסתי הראשונה, ומאחר שכבר
הבשלתי אז, לשקול הנסיבות, עמדתי
שם על טעותי. אך עדותי
החדשה לא נתקבלה
מול זו הראשונה, כי כך נדמה
בעין בית המשפט -
שתחת הלחצים הטייתי גרסתי.
כעת זומנתי שוב אל הדוכן
לסתור או לאש, את מי
מבין העדויות. נדמה שזכרוני
בלבד, שכבר הפך רפה, משחק כמו
במטוטלת, בגורל הנאשם
ועל כך נפשי נבקעת.

השופטת: חייל, זומנת שוב אל הדוכן
ובכך אתה ראוי, באומץ.
ידוע כי בעדותך תלוי
משקל גדול, את זאת
אין להכחיש. כעת נדמה

כי מימין וגם משמאל עומדים
התליינים - בעוד אתה צועד
במשעול צר ומייאש.
אל תיפול ברוחך!
עמוד על חובתך, מסור את האמת!
מודע אתה לחומרתה של
עדות-כזב. זכרון מוטה, או
חוסר בהירות, עשויים לחרוץ
דיני אנוש. לכן, עליך לספק
בלי כחל וסרק, עמדה נוקשה.
אל תִּתְּרָפָה נא לשונך, בין כתלי בית המשפט
מוגן אתה בחסות החוק.

החבר: אכן, לאומץ רב נדרש
אדם אשר נקרא
לפני הדין. אם ישקר יוכתם הוא
בקלון ואם יאמר אמת,
יותר כמנודה.
חייל חסר מזל הנני
אשר נקרה אל נסיבות
ולשעה לא נכוניס, בעוד
אזניו כרויות. האם על מי אשר
חטאו הוא בקליטת חושיו בלבד
להיות שווה בדין למעשה שאין
לו חלק בו? שותפות גורל מרה
של הסתבכות בקשר דם:
היות ניצב בצומת הַעֲבֵרָה -
הפשע הוא - הנוכחות עצמה
ועל כך גם האשמה.

השופטת: זאת ידוע,
העד - תמיד אדם אקראי הוא,
אשר נלכד בין הירווי
והרובה, תפקיד מוקצה ניתן לו,
תמיד יקים עליו אויבים. אדם כזה, עליו
להגביה קומתו אל מול

רחשי לאום, כי אל מולו עומדת זו
הנעלה יותר -
להיות אזרח ישר, איש בר-מידות.
דבר באומץ, לא בפחד.
מילים, כשאוחזים בהן באמונה
הן נשק נאמן.
גיבור הוא האדם אשר
אל מול חומת שטנה,
ידבוק רק בדברו.
כעת עליי למסור אותך אל
פרקליטה של התביעה -
זכור, כי נשקלים דבריך.

התובע: האם אתה, אשר ביקשת לדבר
בעילום שם, חבר במחלקתו
של החייל הנאשם?

החבר: כך הייתי. כן.

התובע: באותו הבוקר, במחסום ג'לבר,
כך מספרת עדותך הראשונה,
ניצבת במרחק שמיעה
מול האיש הזה, כאשר
טיפל כבר בפצוע.

החבר: הייתי די קרוב,
קרוב דיי לשמוע את קולו, אמנם,
בהסתייגות. כי בשעת
ההמולה קשה היה
לברור את המילים.

התובע: ובכל זאת, כך לפי דבריך הקודמים,
קרבתך אל הנאשם היתה
גדולה מכדי לטעות במשמעות,
בעוד נאמר לך משפט,
האם זוכר אתה את ניסוחו?

החבר: זוכר מה שאמרתי אז.

התובע: אקרא אותו לדיינים -
"איך ייתכן שחברי שוכב
על הרצפה בעוד ההוא,
המחבל, נושם?"
האם דייקתי?

החבר: זהו המשפט שאז
היה נדמה לי כי שמעתי,
אף שכבר העדתי אז -
הייתה ניכרת כבר בנאשם מצוקתו
ומילותיו, אינן כלל מסגירות
את פירושו כי אם רק פרץ התרגשות
שאז בקע ממנו, ומתוכו
ברורות היו רק שתי מילים אותן שמעתי
בצלילות -

"איך ייתכן, איך ייתכן..."
צירוף חנוק שצף בגרון מוכה בתדהמה
ולאחריו עוד התפתל זנב-מילים
טועה, שהתגנב, כך זה נדמה, בגל ההסחפות
אך הוא, חובק עמו את הדף גרורותיו
הבוסריות של המשפט, אך זה
עלה, וכבר נמחק.

התובע: (פונה לקהל) ניכר כי החייל נמצא תחת
לחצים כבדים - אל מול המון צמא דם
המחכה להזדמנות לקרוע את בגדיו.
לנוכח קהל רעב כזה
איך יצופה מגבר בדרגת סמל
שלא יקפא הדם בעורקיו.
ואיך אפשר שלא נבין גם ללבו?
הרי הם התגייסו בצוותא,
בתאריך זהה, ויחד נשלחו לגדוד,
מכרים וחיילים העידו עליהם

שמראשית הדרך זה בזה ניתלו -
שני חברים קרובים, בקשר בל ניתק.
כעת עליו להתייצב לא רק כנגד
השונאים, אלא כנגד מצפונו
המסרב לפגוע ברעו הטוב כזכר
לחסדי עבר. מי מאיתנו לא יימס לבו
מול כוונות כאלו?
לכן הוא מנסה להתיר את העובדות
ואז לרקום אותן במחשבה שנייה,
כדי לזכות שוב באמון.
אך שיפוטן של המילים
ופירושן, איננה מלאכתו.
אבל עלינו להזכיר לקהל הנוכחים
שעל הכף שרועה גופה!
מוות ממשי שכבר אינו מוטל
בידה של הלשון,
לכן ראוי שנתנער מיד מכל
עיסוק ברגשות.

הסנגור: איני מבין!
הוא מנסה לטוות סביב העד
רשת של קורים ולהוביל אותו
הישר למטרתו -
[לתובע] הלא אמר לך -
הישר ובבירור:
שלא שמע את הדברים!

התובע: אבל גם לא ענה באופן
מפורש לשאלה.
יורשה לי - כבודה,
לדייק את הניסוח.

השופטת: המשך.

התובע: (שוב, פונה אל החייל)
סמל, הרי העדת זה מכבר כי

דבריו של חברך היו שונים, אמור עתה ברור -
האם כופר אתה כעת בעדותך
שעות ספורות לאחר המעשה
עדות שבה מסרת בבירור כי
שמעת את הנאשם אומר:
"הגיע למחבל למות,
כי הוא דקר חייל?"
דברים, שכך פרשת אז,
נאמרו בהתפרצות חמה של זעם
מפי הנאשם?

החבר: (אינו עונה)

התובע: דבר!

החבר: אכן, כך העדתי.

התובע: כופר אתה כעת
גם בתוקפן של העדויות הללו?

החבר: לא שיקרתי.

התובע: אם כך, מה פשר הדברים?

החבר: קשה לכפור בתוקף המילים,
כי משעה שנאמרו
אכן קשה להטותן,
עם זאת, גם המילים, לא נותרות
קבועות לאורך זמן,
הן מתרככות, על אף שנתקבעו,
ומקבלות צורה שונה, בראי הזמן -
יש להן גמישות,
להתקבע, או להתפוגג.

בכל העת הזו, בין הדיונים, בעוד שקלתי
זכרוני במדויק, תוך התרחקות
מהמקרה, נוספה - אף אם נראה

זה משונה - מידת בהירות רבה
שהאירה את דבריו הראשונים -
ואת פרשנותי. מבין אני כעת
כי בשעת המעשה - ניתן
היה לראות זאת בבירור -
הנאשם, שעוד נשקו החם
תלוי נרעד על צווארו,
נתקף התלהבות,
כמו אחזו מלאך מסית, אשר מפציר בו
ליישב בצידוקים רוחו החצויה
וכך להצדיק באזון חברו
את מעשיו הלא ראוי
במילים שאין להשמיען.

התובע: זוהי הסיבה אשר הסקת כי נכון
למשוך את עדותך הראשונה
ולחציב לה עמדת נגד?

החבר: לא משכתי עדותי, אך מבקש
אני להמתיקה כעת.

התובע: שאלתי אחת, והיא נחרצת,
האם אמר את המילים, או לא?

החבר: אכן, לאחר המעשה,
זמן לא ארוך,
ניצב הנאשם מאחוריי, נגע בי
בכתפי, והוא נרעד כולו,
ואז הביט בי בעיניו השואלות.
נדמה היה, כי כמו חיה
המבקשת רק אישור מבעליה,
תולה הוא בי תקווה שאאשר
את מעשיו. מבט קשה היה,
מתחנן, כולו אומר חמלה.
אך בהביטי בו, ידעתי כבר כי מקולקל
המעשה

ולא אוכל להעניק לו ברכתי,
אמרת, שבעיניי, אסור היה לעשותו,
אך אז, נראה כי מילותיי,
במקום להפיח בו רוח חרטה וצער
הן הלהיטו עמדתו הפייסנית -
אז שוב ניצת בו
מן מבט מלא בבוז, והוא ניער אותי
בשתי ידיו מגואלות הדם,
"הרגתי את המחבל
כי הגיע לו למות".

התובע: תודה. כעת כל התמונה מובנת.
אתה מורשה לסור מהדוכן.

הסנגור: אני דורש למחות!
ניכר שהוא דיבר כשחרב
בית הדין על צווארו
והוא הובל לבור.

השופטת: לא. כי העדות כעת
ברורה...

האב: זה שקר! שקר!

השופטת: סדר באולם!

האב: אתם מכניסים מילים לפה שלו!
תופרים לו תיק!
כך אומרים את זה.
תופרים לו תיק!
הבן שלי.
השמיים יירעמו איך הוא -
גוזל טהור
הגיע למקום כזה, השייך
לזנאים ולפושעים,

אבל הוא! לא הוא!
למעלה מס 30 שנה
שאני פוסע בין האולמות האלו -
מכיר כל פתח, כל אריח,
כל עמדה. כן! המסדרונות פה
מוכרים לי. בתפקידי בשירות
בתי הסוהר
יצא לי להושיב בספסלים האלו
את הפנים המאוסות מכל -
רוצחים שפלים, ועסקנים
וגם בוגדים -
ומעולם לא ראיתי מישהו נוהג
בפושע כפי שנוהגים בבני!
כל ההצגה פה מכורה
ולנו רק נשאר לשבת מרחוק
ולהביט!

התובע: זו הסתה!
אני דורש מבין הדין
לגנות את הדברים האלו!
אין דבר נרשע יותר
מלהאשים את התובע
ברדיפה ובהליך מוטה!

האב: מה פשעו תגידו?
שיצא ביום של חג פורים
כדי להגן על תושבים בדרכם
לנפוש, ואז חיסל רוצח
שאיים לגזול את שמחתם?
הרי בדיוק זה...
לשם כך גידלתי וחינכתי את בני.
בדיוק באמונה הזו התעקשתי
והנחלתי לו ערב ערב:
לשרת את ארצו בגאווה,
ללחום ולהגן עליה!
אבל עכשיו נדמה -

כל העולם במהופך.
כל העולם התהפך לו על פיו.
אני מרגיש חולשה,
עזרו לי,
אני רואה שחורות...
(הוא צונח)

קריאות: אתם רוצחים אותו!
רוצחים!
קלגסים!

השופטת: הזעיקו לאיש סיוע!
נעצור את הדיון.

[השופטת מביטה במתרחש בדאגה בעוד האב מתאושש, ולאחר מכן מובל החוצה.
בינתיים הקריאות באולם נמשכות]

הסנגור: הנה - עקרתם את לבו של אב
לב אשר נתן לכם במתנה
מה עוד תרצו לקחת?
את אהבתו מסר למדינה - את בנו!
אבל רוקנתם את האהבה הזו
וירקתם את תוכנה!
עכשיו מי ימסור לכם את בנו?
מי ייתן את דמו?

קריאות:
מי ימסור את בנו!
מי ייתן את דמו!
משפט הבושה
משפט של זוהמה!
משפט הבושה
משפט של זוהמה!

המקהלה:

קול א': בושה? זוהמה?
על ראשיכם בושה זוהמה!
אתם, מקהלת צווחות ואלים -
מצטרפים לכל מפגן של
חצוצרות ושל תופים
והעיקר - לצעוק! על מה,
על מר לבכם. כבר האוזניים
התפקעו מגובה הצרחות
והקריאות לעיוות הדין,
לאפליה - תמיד כנגזלים!
וכל זאת בעבור מה?
לכרכר סביב מדורה של מעשה פסול ובלתי מוסרי -
יש לומר את הדברים בשמם -
הריגת אדם פצוע שלא היווה סיכון,
כמעשה של נקמה!

קול ב': תסתלק!
אינך שייך לפה!
אתה, שפחה נרצעת
אסקופה
מוכר עמו
מרעיל את אדמתו -
יש לכך מילה -
בוגד!
עדיף לזנות עם האויב
מלחיות לצד שונא אחיו.
לא מאיתנו. לא יהודי.
אזרח זר אתה!
ולשונך גרועה ממחבל מחזיק
סכין.

קול א': זכותי לומר את דעתי
ולא לשתוק.
גדלתי כאן, בארץ זו ולה הקדשתי את
היפות שבשנותיי; את משפחתי
הקמתי בה וממנה לא חסכתי

לא אהבתי ולא שבטי!
אבל גם לימדה אותי על דרך ארץ.
רבות לימדה אותי על סבל,
על קשות עורף ועל פירות המבשילים
לאורך זמן; כי אין היא מתמסרת בקלות
האדמה הזאת. לכן את זאת
יותר מכל היטיבה ללמדני:
- "הרכן ראשך, הצנע לכת!" אבל אתם -
ברעב ובשנאה שלא יודעים כל שובע,
כל חלקה עוקרים ומבעירים
מטילים אימה על המשטר והצבא
ועל בית המשפט,
לא לכם לומר למי יש זכות
לחיות פה! לא מי שייך. מי יהודי
ומי הוא זר...
אתם ילדתם את השנאה!

קול ב': אתם! אתם!
שוב אותה שירה. אתם!
מי זה אתם?
תגידו - אספסוף. תגידו. כן,
אנחנו האספסוף.
תמיד נודח אל הפינה,
תמיד בשם אחר ובמילים
מתזמרות שמסתירות את הרעל
שבפנים! טפילת האשמות בתואנות רפות,
על מה?
כי מי שמתאמץ לטעון שלא
על כך הוא המשפט הזה,
הרי על כך הוא בדיוק!
הרי ברור לכל מי שעניינים בראשו
ושמבחיין בין אור וערפל
שזהו בדיוק כל העניין
של צבע ושל דת ושל מוצא,
שאם היה הבן של
מישהו אחר, לא של מוריס,

הסיפור היה נגמר אחרת.
התמונה הזו ברורה, והיא חיה
ונושמת לפניכם
וזהו העניין וכל תוכנו -
שמשעה שנגזר עליו להקרא
אברג'יל, בטיטו, או ישמור האל,
איזה בן לולו. כבר אז
נקבע דינו.
בו במקום! ללא דיון -
או הליכים. חיסכו מאיתנו
את ההליכים המיותרים. או
שתכריזו כבר מראש
באומץ ובמישרין -
שכאן דנים לא בכדור תועה,
לא במוסק, לא בחיי אדם.
כי אם בזכויות אדם -
אם יש סיכוי למישהו שהגיע
מהמקום הלא נכון - מרמלה,
לזכות לדין הוגן, ולהיות
שווה בפני החוק.

[השופטת שוב תופסת עמדתה על הדוכן, מבקשת להמשיך את הדיון]

השופטת: אני שבה ודורשת
כי המשפט הזה עוסק בשאלה אחת
ובשאלה הזו בלבד,
שאלת המניעים לירי שהביא
להרג המחבל. ואלחם כדי לשמור
על הדיון מבלי הטות אותו,
לא נעסוק לא בגוון, לא בריח,
לא בטעם!
הרי כבר עכשיו ניתן לראות
שיש סתירה בין העדויות,
שלא הולמות כלל ועיקר, האחת
את חברתה. עלינו לפלס דרכינו ולברר בתוקף
מי מהן היא המיותרת -

ומי הראויה.
התביעה מתבקשת לקרוא בשם
עֵדָה הבא, אשר יוזמן מטעמה.

התובע: מבקש אני, להזמין אל הדוכן
את המג"ד.

5.

המקלה: עכשיו נכנס גם המג"ד
מטפס בעצלתיים לאורך ההיכל,
הוא, שתחת חסותו ביקש לשמור
את המקרה, לפני שיתפוצץ
וראיין את החייל מהר אחר המעשה;
ואז, מתוך בחירה,
במקום לשמש לו מחסה -
מה שהיה ניתן - לשמור
את התקרית בתוך הדרג הצבאי -
ניער את חוצנו מהסמל
שטיפס כמו דג תועה
מעלה בשרשרת הפיקוד, עד שיצא
התיק מכלל שליטה -
הוא רק דוגמא
איך הצבא נוהג בִּילְדֵינו.
אם זה טבעם של המפקדים
להסיר את חסותם, בשעת המצוקה
כיצד נוכל אנו לישון בבטחון?
או שמא מצופה מהילדים
לנווט במצפונם בלבד -
מושכים בהגה של ספינה גדולה
שאינ אדם אחראי לומר לאן היא מפליגה?
אך הבה נאזין לאיש עצמו,
איך הוא מנקה עצמו מאחריות
אני סקרן ללמוד.

השופטת: (למג"ד) מודע אתה

לחומרנו של בית הדין.
בתוך מסגרת זו, אשר אינה
תלויה בזרוע הצבאית, חייב
אתה באזהרה לומר
את האמת בלבד.

המג"ד: מודע אני לכובד המידות.

התובע: אתה הוא, כאמור, המג"ד הממונה
אשר פיקד בשעת הירי
על גדוד הנאשם?

המג"ד: אני הוא. מפקד הייתי על גדוד שמשון,
אחד מחמשת הגדודים של חטיבת
כפיר, חטיבה שתפקידה, לרוב,
לפעול מעבר לקווים. בשעת
המעשה פיקדתי על החייל הנאשם.

התובע: ידוע לנו, וגם העדת בעבר
כי שעות ספורות לאחר הירי
זימנת את סמל א' בכדי
לגבות עדות
ולערוך משפט צבאי.
אך לאחר חקירתך סברת כי
עליך להעביר את המקרה
לקצין בכיר ממך.
עוד בזמנו אמרת כי לאחר התחקיר
הראשוני, עלה בכך חשד
כי לא מדובר בעוד מקרה רגיל
של הריגה ברשלנות,
אשר מתרחשת - יש לומר בצער -
מעת לעת במסגרת מבצעית.
הייתה זו, כך לדברך,
תקרית אשר חייבה בדיקה
של דרג נעלה.
בבקשה, חזור על שיקוליך.

המג"ד: ראשית, ועוד בטרם אשטח את שיקוליי,
אבקש לומר כי מצר אני
על כי הובאו פני הדברים הלום
ונסחפו לכדי משפט פומבי.
אנו, אשר חונכנו כחיילים
נושאים תמיד בראש
את ערך הרעות. ערבותנו לחייל
אף אם נמצא אשם, ממנה אין
להגרע גם בנסיבות קשות. לכן
פקוד, כל עוד נושא מדים, זכותו
להשפט מול חבריו.
כעת, בעוד דבר אינו נותר
בכדי לעצור את רוח ההמון
בפרץ, אנו, הצבא כולו,
וכאן איני מסיר מפני עצמי חלקי
באחריות -
צריכים לעמוד בפני דין וחשבון.

הסנגור: איזו צביעות!
הוא מדבר כדי לקרצף את מצפוננו,
הרי ברור לכל מי שמביט
בדרגותיו, שנעשה בין הקצינים
הסדר של סרסרות -
הקרבת קורבן זוטר
כדי לשמור על מעמד.
עובדה - לא עברה שנה מאז הירי
וכבר זכה לפקד על חטיבה
שלמה, בעוד החייל שלו יושב
במעצר. אל תשא את ערך הרעות
כי לא ראוי אתה להתקדש בו!

התובע: אני דורש להשתיק את
הטענות הללו. אלו דברי תעמולה
המסיתים את הדיון!

השופטת: (למג"ד) אכן, יש הסכמה ברורה, כי לצבא תפקיד חשוב לשמור על חייליו, ברע וגם בטוב. אין על כך מחלוקת. אך ענייננו כאן - החשדות עצמן שהועלו כנגד הפקוד בשעת החקירה. (לסנגור) אני מבקשת מן ההגנה להגיב רק למסגרת העניין. (שוב למג"ד) ואתה - הפסק להתפתל וענה לשאלתו של התובע - ולשאלתו בלבד.

המג"ד: אם כן, לתשובתי עצמה: אני, אשר הייתי מעורב בחקירה בשעות המוקדמות, כבר אז סבור הייתי כי יש ריחוק, בין פיו ובין לבו של החייל, סילוף כזה הציב אותי מיד דרוך ובדעה כי יש לרדת לתכלית הפרשה.

התובע: אמור בבקשה, קצין, מתי חשדת כי לפניך מונח מקרה חריג, של חייל שסר מתפקידו, שיש לטפל בו בחומרה?

הסנגור: אני מתנגד! שוב מובל העד בלשונו. בבקשה בלי "מקרה חריג" "חייל סורר" ובלי "עלה נידף"!

השופטת: מוסכם. אבל הרשה לעד לתת את עדותו.

המג"ד: בשל הרוח השוררת באולם -
הדורשת לחתור לסוף פסוק,
אגש אל השורה התחתונה:
עוד בתחילה,
כאשר הובא הנאשם מולי, כבר אז
הייתי בדעה כי מדובר במעשה פסול
שנעשה בידי חייל תועה,
שסר מדרך הישר... ושאת העשב השוטה הזה
יש לעקור מיד. אני וגם הממונים בשטח
היינו בדעה אחת, כי הירי שבוצע
היה החלטתו הבלעדית של הפקוד
וכי אינו הולם כלל הנחיות פתיחה באש,
שהודגשו במפורט מבעוד מועד:
"לא יתבצע ירי אלא אם זוהו באופן
ממצה - האמצעי, הכוונה והיכולת". אינני
מאמין, כפי שהתרעתי אז, שיש
לראות לפי מפת הנסיבות שנקמה
בשטח - בה מחבל שוכב דומם -
סכנה שתהווה איום ברור ומתבקש.

הסנגור: "מפת הנסיבות שנקמו..."
כיצד הוא מפרפר כמו דג
המנסה להתחמק מקשקשיו שלו:
עד כמה שתנסה להתנער
מהם, הם ידבקו בך! כי
היריה הזו לא הייתה נולדת
אם לא מתוך הנסיבות. שאלתנו היא: מדוע לא
הענקת לחייל משפט הולם
כפי שהיה ראוי? הרי היה חייל שלך.
בפיקודך חונך, ובחסותך הוא
נאשם!

המג"ד: [ממשיך, כעת בחימה מופגנת]
נכון, אבל גם אם חייל הוא, המשרת
בפקודתי, אינו שלי ולא ממני בא.
לא אני עמלתי לגדלו, לא ללמדו

מוסר, או לפסוק דעה.
כמפקד, יכול אתה להוסיף
תיבול בלבד, לעיצוב האישיות.
על כך צריכה לבוא דין וחשבון
המשפחה והסביבה שבה צמח, שם
ניכר שהתחנך לערכים כאלה.

הסנגור: ראן, הוא אץ אל המזבח
ונחפז למסקנות! שלא תדבוק בו
אף טיפה אחת של אחריות. (בלעג) הנה
לפניכם - קצין!

מופלא הוא בעיניי, עד כמה
במהרה משליך אתה עול
פקודיך. אבל ב20 במארס,
ארבעה ימים לפני הירי
התקשר אביו של הנאשם
אליך, סגן האלוף, כדי להתריע
מחשש לבריאותו של בנו.
שיחה שבקלות יכלה לחמוק
כפרט בלתי חשוב
במרוץ האירועים אשר אירעו
אחר כך.
זוכר אתה את השיחה ההיא?

המג"ד: זוכר שהתקיימה שיחה,
אך לא את הדברים עצמם.

הסנגור: ברשותה של השופטת
אני מבקש להשמיעה כעת.

השופטת: אתה מורשה.

[כעת נשמעים קולות חיוג, האב קם, כמדובב את השיחה בזמן אמת. כמוהו
המג"ד]

האב:

הלו. שלום.

המג"ד:

הלו...

האב:

הלו... כן... שלום...

מדבר אביו של החייל

המשרת בפלוגה בתור חופ"ל.

המג"ד:

כן. החובש. הוא חייל חדש.

אני זוכר אותו...

האב:

אני מתקשר אליך, אדוני

כי החייל, הבן שלי, כשהוא חוזר

בזמן האחרון הביתה. הוא חוזר...

איך אני את זה...

לא בדיוק...

המג"ד: אני מקשיב...

האב: הוא...

קצת עצוב. זה ילד שתמיד שמח

ופתאום החיוך שלו...

המג"ד: אוקיי.

האב: אז אני משכיב אותו על הספה

ועושה לו קצת עיסוי, כזה,

עם שמן והכל, כדי שיירגע.

ואז, בפעמים האחרונות,

יוצא לי לדבר אתו,

תוך כדי עיסוי.

מה שלומך? אני שואל.

והוא אומר - כלום, אבא,
הכל בסדר. תגידי, אני שוב מנסה
למה כואב לך הגב?
זה שום דבר. אומר לי.
כרגע אין בפלוגה קשר
אז אמרו לי - תהייה אתה
קשר, וגם חובש.
"גם הקשר... זה כבוד גדול",
אני מוסיף "ומי סוחר את זה?".
אז הוא אומר -
"אני".

המג"ד:

כן. אוקיי.

האב:

"יפה מאוד... אני מעודד אותך -
"אבל אתה עומד בזה?"
"אבא, זה כבוד" ככה הוא עונה לי
בלי רצון...
"אז למה אתה לא אומר?
דבר עם המפקד שלך,
תגידי לו..."
"כבר אמרתי"
"ומה אמר לך?"
"אם כבוד לך, אין בעיה,
תוציא את הציוד של החובש
ותשאר עם זה של הקשר".
אני חושב... אם אני מורשה, שזה לא כל כך
כשר.

המג"ד: כן. כן. אני מבין.

האב:

כן. הבעיה היא, אדוני,
הבן שלי ביקש ללכת לקורס חובשים

עודד ליפשיץ

פלוגתיים. ההכשרה הזו,
בתור חובש פשוט, היא חשובה.
התקשרתי גם למקחפ"ר על העניין זה -
אמרו לי שם - כדי שהוא יבין את
התפקיד כמו שצריך, חשוב שיקבל
את ההדרכה הנכונה.
רק שבפלוגה אמרו לו - "לא צריך"...
אז מישהו הסביר לו, בין המשמרות,
איך לעשות את התפקיד.
אני חושב שזה לגמרי לא תקין.
עכשיו יש לך חייל, שהוא
גם קשר, וגם חופ"ל
בלתי מוסמך... זה הרבה דברים
ביחד.

המג"ד:
כן. כן.

האב: העניין הוא פה,
וסלח לי המג"ד...
שלדעתי זה כמו לזרוק את החייל
למים, ואחר כך לשים עליו
עוד משקולות. כדי שייטבע...
אם הוא יהיה לשבר כלי
או אם יקרוס פתאום
מאחריות או עודף מאמץ,
אם משהו יקרה,
חס וחלילה,
חשוב שתהייה מודע...

[נשמע קול ניתוק]

הסנגור: כעת שומעים אנחנו
בבירור את ההקשר שבו
הירי התבצע. לוחם שהועמסו
עליו משא ואחריות

שאינם הולמים בכלל את
מסגרת תפקידו
הודח מטעם מפקדיו עד שהגיע
לתשישות נפשית וגופנית, מבלי שאלו
נתנו על כך כלל את הדעת,
ואז בשעה של דחק
מושלך אל שדה הקרב כשהוא קרוע
בין שלל מטלותיו בהן הוא לא
הוסמך, ומצופה ממנו
שייפעל ללא רבב
ובשיקול דעת. אך אם כשל הוא
תחת עול מצוקתו, מיד
נקרע הוא מן הכלל
החוצה ומושלך.

המג"ד:

מטילים אתם מום
בגופה של מערכת מסורבלת
וכבדה - אכן, זאת יש יגידו - הצבא
אינו מושלם. אינני בא
לטעון כאן לחפות המנגנון כולו -
אם בזאת עסקנו, היה עלינו
לכרות בזה אחר זה את איבריו
בלי הבחנה - ולא בהלך תפקידי שלי:
אם רצונכם בכך -
העמידוני למשפט; יהיה השם עדי
אם לא נושא אתו, כל מפקד, אלף אוזניים,
כדי להאזין לחייליו, להרהר ולהחליט,
אם חרדה אינה אופפת את שנתו
והיא אינה מנת לחמו ביום! אם לא נושא את לפידו
לפני נאמניו בדיעה כי הוא נועד לטעות -
כי אז עוד לא הילך על פני האדמה
גם מפקד אחד! באמונה: עיניי פקוחות,
וכל לבי תפילה שתינתן לי מידת הבהירות
תמיד לשפוט נכון. וכך, בזו האמונה ממש
ניגשתי לחייל כשהובא אליי ראשית, במחילה.

“אמור...” יעצתי לו
“שחשת זעם לנוכח הפצוע
השוכב, וכי חרגו דברים ממידתם”
אך החייל, דומם ומפויס ישב
מולי, מידת גאווה אז הפציעה בו, שטרם זיהיתה,
והוא מפריח כל אחת מעצותיי,
בשלווה ובקור רוח, החל
לשטוח בפניי מיני הסתייגויות
והסברים, אשר לפיו, הצדיקו
את הירי. נראה כי הוא נמלך בדעתו
ועמדתו ברורה, וכך אמר -
שהמחבל, שכבר שכב דומם,
החל לפתע לפרפר אל עבר הסכין שעוד הייתה
מוטלת לצדו. סיבה, אשר הצדיקה
ללא דיחוי את חיסולו.
אך עוד בזירה עצמה, בעוד עומד אני
לצד המפקד הפלוגתי ומתחקרו,
נמסר לי כי בזמן הירי
סולקה כבר הסכין מהישג ידו
של המחבל, וכי החייל השמיע
באזניו של המ"פ את אותו משפט
סורר שאמר לחברו, ובגאווה גלויה:
כי מחבל, גם אם חסר אונים,
בן מוות הוא.

התובע: וזהו הלך הדברים אשר הניע את
החלטתך לערב את הפיקוד?

המג"ד: אכן. כי חריגה הייתה חומרת המעשה
משסבור הייתי בתחילה.

התובע: התביעה מודה לך. רשאי אתה
לחזור למקומך.

הסנגור: לא! ראו איך מעוותים את האמת -
הכל בחסות החוק! הרי בפרוטוקולים

הקודמים, כשעוד עמדה החקירה
בבתוליה. הודה אז המ"פ שראה את
הסכין מוטלת סנטימטרים בודדים
מגופתו של הרוצח.
הרי זו העדות שבזכותה שוחרר לראשונה
הנאשם ממעצר. היה זה תת-האלוף
שכתב את הדברים עוד בשימוע הראשון -
"לא ראוי להחזיק במעצר חייל שבבירור זיהה
סכין מוטלת לצדו של המחבל, בעוד הוא זו
ומפרפר". זהו אותו קצין בכיר שהתמנה
מאוחר יותר לראשות בית הדין לערעורים של הצבא
ורק אז שינה את עמדתו -
ועל אותן עובדות ממש אמר - "לא מצאנו שמץ
של סיכון מצד המחבל". וביטל בהינף יד
את עמדתו הראשונה. היו אלו אותן הראיות
ממש, שבתחילה הן לא היוו גם לא
עילה למעצר אך לבסוף יספיקו גם להרשעה!
לכן כעת ראוי
לשים את הדברים במשקפיים הנכונות -
ולהביט בה באמת:
מדובר כאן בחייל שהופקר מתוך גילוי
של חוסר אומץ לב מוחלט,
על ידי המפקדים בשטח, ובעקבותיהם
כל המערכת הצבאית, וכל זאת -
בגלל מצלמה, שתעדה בדרך מקרה
את האירוע. מצלמה שאילולא הייתה,
איש לא היה טורח לבקר, או להטיל אשמה.
חוסר אומץ לב אזרחי, ראוי לומר, שונה
מחוסר אומץ לב בשדה הקרב
אז נדרש אתה לפעול באופן מידי
אל מול הסכנה מבלי לתת משקל
לתועלתן של השלכות -
אך כאן נתנו ידם קצינים בכירים,
מתוך שיקול ובהחלטה קרה,
כששינו את גרסתם, שעות לאחר המעשה:
יושם - החייל - שעריר - לעזאזל!

כי בזמן אמת איש לא העלה על דעתו
לעצור את המעשה. וגם דקות רבות
לאחר הירי, הילכו קצינים רבים
לאורך הזירה, והנאשם עוד פוסע
ביניהם, בלי שנשלחת כנגדו אפילו
לא מילה אחת, לביקורת או לגנאי.
אך לאחר שהתגלה שהתקרית כולה צולמה,
הללו התכווצו כולם
ומיהרו לשלוח יד מאשימה
כדי למנוע חשדות מביית
והתגרות של האויב מחוץ -
והוקיעו את החייל המצטיין
כרוצח שסרח! גם הרמטכ"ל
ושר הבטחון
עשו כיד אחת ומיהרו לסור
למיקרופונים - כל זה נעשה שעות
רבות לפני תחילת החקירה - דברים כאלו
כאשר באים מפי גורמים בכירים
ביכולתם לסתום את הגולל על המשפט כולו,
וכך גם הסכין עצמה
שהייתה דבוקה לידי של המחבל,
נסתלקה באורח פלא!

המקהלה:
אה! עוד פצע מתועב
דוקר אותי בכאב
אותה סכין שנמצאה
ליד גופו של הרוצח
דקות ספורות אחרי הירי,
שיכלה לבטח, לנקות את שתי ידיו
של האשם,
היא הוחלפה,
או הוחבאה! במעשה של כייסים.
לאן היא נעלמה?
(לעומת המג"ד) עכשיו אנו יודעים!
שלא בכדי הוא מתפתל שם

מתקשה למצוא הסבר למעשה!
הייתה סכין והיא איננה
לאן לקחו את הסכין?

התובע: מבקש אני, ברשותו של בית הדין
להזמין עדת ראייה נוספת
תושבת העיר חברון, אשר
נקלעה דרך מקרה אל המקום. בטוחני כי
עדות עיניה, אף שתימסר בהכנעה -
תשים את המקרה באור חדש.

המקהלה: את מי הוא מבקש להעלות
עכשיו, הערמומי? עוד עד בהפתעה?!
הוא לא ינוח עד שישלה מן המאורות
את השרצים כולם, ויעורר את כל המלשינים
כנגד חבריהם!
(אל עבר העדה) וזו - אישה מבנות העיר
עוטה היא כיסוי ראש! מתוכנו ומקרבנו באה.
מה שגורם לפצע המדמם
רק להכאיב יותר. מי היא האישה
ואיך היא מעזה לפנות כנגד חבריה,
הייתי מזדעק, אם לא נפלה על לשוני
התדהמה!

עדת הראייה: כבוד השופטת, בית הדין,
זומנתי לדוכן הזה כדי להעיד,
תחת מחאה,
לא בחדווה, כי אם בכאב
יפנה אדם כנגד חבריו.
אך את שראיתי - חובתי היא להסגיר,
וזהי עדותי:
ביום ההוא, בבוקר חג פורים,
בעוד אני נחפזת בין הסמטאות
בדרכי אל חג התחפושות שהתקיים
במוסד שם הנני משמשת כמורה, נקלעתי במקרה

לאותה זירת אירוע. הזדמנויות כאלו -
יש לומר בצער - בתור
תושב העיר, מורגל אתה לראות.
וגם הפעם, לא הייתי מתעכבת
עוד אילולא קלטו עיניי מראה,
שמיסמרני למקומי.
בסמוך לשעת הירי, בעוד
שוררת מן אנדרלמוסיה בגבעה,
לקח לו איש אחד את המושכות
והיה למפקד מטעמו עצמו,
שולח הוראות מאולתרות לצוות המטפל -
אותו האיש, אשר אקרא לו
כאן - "המתנדב", שמו ופועלו אינם זרים לי
שכן הולכים הם לפניו בעיר חברון -
איש מצפוני שאץ לכל זירת
אירוע, אף שיש גם
שדנים אותו בשל מזגו ההפכפך:
כן לא אחת הגיע לתגרה עם
רשויות החוק, ועם מיני מציצנים,
שלוחים של ארגוני פיוס
המבקשים רק להזיק ולרדת לחיינו.
אבל כעת נדמה, מופקר היה
בזירת הלחימה
לעשות כפי שיראו עיניו נכון -
כאשר הממונים מטעם הצבא
עסוקים היו בעניינם. וכך קרה -
שבעוד הוא מעמיס את הפצועים,
היה הוא הראשון לתפוס בזווית העין
ערבי בן המקום אוחז במצלמה ומתעד.
מיד ניגש אליו בסערה וסילקו מהזירה.
אבל משהבין את מה שייתכן
קלטה המצלמה דקות ספורות מוקדם יותר -
כי אפשר והירי בעצמו, בלי השגחה, תועד -
חשש שמא עשוי כל המקרה להתפרץ,
וכך, בשעת הכושר, מבלי שאיש ירגיש בכך,
ניגש אל המקום ששם שכב

המחבל המת, והסכין מוטלת הרחק
מטווח גופו ומאיימת להסגיר, את מה
שידובר אחר כך - שלא היה לה חלק
בהחלטה לחיסולו, וכמו בהיסח הדעת,
שלח בה את רגלו -
כדי שתתגלגל לטווח הישג היד.
כששאלתי את האיש האם מעד
על הסכין, מיד הדף אותי
"שתקי!" אמר לי, והוסיף,
"מעדתי, כמובן", אך לאחר מכן פנה שוב
ואמר - "לא. לא מעדתי. הקשיבי לי,
מעולם לא זזה הסכין!"
עוד זמן רב שלא נתתי דעתי
על הדברים הללו,
אך כשנדע לי איך שנסתבכה כל התקרית,
התעניתי בדברים אשר ראיתי -
ימים וגם לילות. תמיד הלכתי בדרכי אמת -
להיות אישה תמה, היראה את אלוהיה,
אבל גם הגונה.
אך עתה הושמתי למבחן -
כיצד אוכל לפסוע באחד מן הנתיבים
מבלי לפנות מן האחר? כי בפירוש נאמר
"לֹא תִשָּׂא אֶת אַחִיךָ בְּלִבְבְּךָ"
אבל גם נאמר -
"וַיָּבֹא יוֹסֵף אֶת-דִּבְתָּם רָעָה אֶל-אֲבִיהֶם"
מה קודם, לפי ההלכות -
נאמנות או אמונה?
יסלח לי אלוהים אם החטאתי את הכוונה!
אינני יכולה לשאת אדם, אשר יוצא
פומבי כנגד בני ביתו. אבל אינני יכולה עוד לשמור
את הדברים האלו.

התובע: התביעה מודה לך.

.6

כבוד השופטת, על בסיס
העדויות שנשמעו, שהן רק המעט
המעיד על השלם, עולה, ואין בכך ספק
כי קיים סילוף עמוק בגוף עמדת ההגנה, סילוף
שלא ניתן עוד להפריז בחומרנו;
זוהי רוח הדברים, המלווה את התקרית
הנגועה הזו, מיום שבו נולדה, שנועדה
להעלים ולכסות את האמת -
כי החייל פעל מתאווה פנימית
אשר אינה יושבת בקנה אחד
עם טענת חשש לסכנה.
לנוכח אלו עומדת התביעה באיתנה -
מי שלקח חיים שלא כדין,
שנית יוכל לנטול אותם.
אך בחומרה שלא נופלת גם מזו הראשונה
עומדת עדותו של החייל גופה
אשר שינה את גרסתו, חזור והשנה
ולא בחל מתת עדות כזב, אף לא מבית הדין,
להעמיק ולהוסיף כבמעשה טלאים
שכבה אחר שכבה, גרסאותיו -
כעת רואים אנו את הקרעים שבים
ונאבקים מולינו -
כי זה טיבן של אמיתות - האוחזות בשני
קצוות שונים ובתחתיתן פתוחה תהום -
כי באחת כלל לא הייתה סכין
ובשניה הונחה שם במכוון!

כעת אין לדידנו
כל ספק, כי נציגי ההגנה, ובראשה
הנאשם עצמו, רק פגמו במטרתם,
בהתעטפם במעטה שקרים.
דרישתנו היא
כי כל הללו יצטברו גם הם
לכדי מְקֶסָה אל פסק הדין הלא נמנע,
שיתנוסס בהיר מעל ראשי כולנו:
"לא תשקר ולא תרצח!"

המקהלה: כל הדברים האלו
מחייבים אדם, אם הוא קשוב,
לתהוות על האמת (אם יש
כזו עדיין),
מה פשר המשחק, במילים
ובפרשנות,
אני בתור צופה מוטל בו
מקצה אל הקצה.

קולות:

א: איך כמו במעשה פסיפס מסודרים החלקים
שורה אחר שורה,
הונחו כדי לאחוז את העיניים,
אבל אני איני עיוור
אכן! מי שהולך אחר אבני הדרך
אם יזהר שלא למעוד, הוא לא יוכל להתעלם מן
האמת. וזו אומרת -
אשם!

ב. הייתה או לא הייתה סכין
במה אתם עוסקים...
הרי כאן מחבל מוטל,
אויב שתכליתו ומטרתו...

ג: כשאתה ניצב לבד,
אל מול ההחלטה
מה שחולף בראש
ברגעים האלו...
או לא חולף בכלל -
הדם קופא, כי בכל שנייה
יכול...

א: אשם! הרי מעל, השאלה עומדת
מדוע זה היה נחוץ? כי גם ניתן היה

בתוך מסגרת ההכרח
להסתפק בכך,
אם מישהו היה צועק -
"הזהרו!"

ב: ...שכל תכליתו ומטרתו
לרוץ, ולחסל
לנטול חיים!
הוא יתנפל, הוא לא יבחל, ישר למטרה,
לרוץ, כמו מטורף,
זה לא אדם, זה...

ג: ...אתה ניצב שם
נלחם במרוץ המחשבות
זהו עכשיו או לא,
שנייה אחת מוקדם מדי
או מאוחר מדי
הכל תלוי על הקצה
חיים ומוות יכולים פתאום...

א: ...או שמישהו יצעק "סכין!"
כי באותה שעה כבר לא
היה אדם, לא רוצח, לא אויב
רק גוש בשר שוכב ומפרפר
רק גוש דומם...

ב: ...אבל הכל רק מסקנות
שלאחר התוצאה.
צריך רק לשער מה שהיה קורה -
אילו היה בו כוח
ואילו התעורר.
אילו היה שולח את ידו
ומה אם הוא חוגר מטען?
כי אז, חס ושלום, אז לא היינו
עומדים ומדברים, נכון?

ג: מטען! כי המטען הזה
הגיע לנקודת הרתיחה
שבועות של עייפות,
של מתח, הדחקה, כאב...
הכל נבנה, הולך
ומתגבש בך, הולך ומתגבר
ובום!

[כעת שלושת הקולות פונים זה כנגד זה ובמקביל]

א: לא היה מטען!
והוא בדם קפוא
בקור רוח
ובכוונה תחילה
בגלל שזה...
בגלל שזה ניתן
לדרוך כך את הנשק ו...
כי הוא חזק יותר
כי הוא חזק וכי מותר
אבל בכל זאת הוא אשם!

ב: מתפוצץ!
דמיון לך בכל תרחיש אחר.
גיבור כורסא
יפה הנפש!
כי לא אתה עמדת שם
אובד במחשבות
נוקט בפעולה
אם רק הייתה האצבע הנשלחת
כל הסיפור היה...

ג: מתפוצץ!
כמו גרעין קטן
שהצטבר והתגבש לאורך זמן
ואי אפשר כבר לעצור אותו
כי הוא מוכרח
עודד ליפשיץ

כי יש רק תנועה אחת
כשהדם גואה,
יש רק כיוון אחד שבו אפשר ללכת...

א: הזהרו!

ב: אני יורה!

ג: הגאווה. הדגל.
"לשירת ההמנון. הקהל יעמוד!"

א: אשם! אשם!

ג: הראש מתפוצץ כבה שקט.
אני לא יכול!

.7

האם: (קמה, לפתע) עצרו!
בבקשה, עצרו!
שמעו גם את עדותי.

השופטת: גברתי, חזרי אל מקומך,
אינך רשאית לשאת דברים
מחוץ שורת ההגנה.

האם: אני אמו של החייל!
הרשו לי לדבר.

המקלה: הרשו לה לדבר! רוצים קולה
לשמוע! דברי האם צריכים להשקל
גם הם בכל משפט הוגן
להתווסף אל המאזניים.
תמיד, מול המכלול עומד גם
הפרטי.

השופטת: עדות האם אין לה מקום
להכלל בפרוטוקול
כאן נשמעים, לא לרחשי הלב
כי אם לדין ולעובדות.
תשקוט האם אם בנה זכה
להגנה הולמת.

האם: אדבר!
אם רשות לא תינתן אצעק!
אתם! דיינים, שופטים, קצינים!
לכם, הענקתי בני.
במשך המשפט כולו
ראיתי איך קורעים אותו
אל מול עיניי, כמו היה
שק מיטלטל העובר בין סוחרים
פעם משמש לזה, ופעם לאחר.
בני, הקטן, זה שעמלתי לחנכו
ולו סיפרתי, כי זו המדינה
אשר בעבורה ראוי לו להקריב
את שנותיו המעולות
כי היא, ארצנו הקדושה, אומרים,
בה מגנים כולם איש על רעהו.
אבל מופקר עכשיו, ומבודד
נקרע הוא מידיי,
עליו לשבת כאחרון הנידונים
ולהמתין להכרעה, בגין שירותו למען המולדת
אשר אהב אותה - מעל שורת הדין!
בידי מי הפקיד הוא את נפשו
כי אם לא בידכם - אחיו. אתם
שמתענגים עתה על שארית דמו!
דעו! כל אם תדע, כי מופקר
אוצרה היקר מכל, בידי המדינה
אוכלת כל יושביה. מולדת שפירות בשלים
לוקחת, פירות רכי בשר,
כל עוד יש דם לתת בהם

ומשיבה אותם פגומים ונבגדים.
לא אשאר לשמוע
את הדין, כי כבר חרוץ הוא,
אסתגר בלאט בחדר.
ביתי יהיה לי ארץ
ושם אקרע בגדיי.

המקהלה: אשה כואבת ופצועה
מראיה יזעיק את ליבותנו!
כיצד הגיעו הדברים לכך?
הילד, נאמצהו אל חיקנו
כי הוא לא רק בן, הוא בנו!

השופטת: אבקש את הקהל לסדר!
הפיסו את ההמולה! כאן מתנהל משפט
לא מקהלת מחללים שבכיכר,
כאן אין מֶכָר לְמִיטִיב לְצֵעוּק
לא הטייה על פי הלב
לא מניעים זרים -
משפט נקי הוא עקרון בסיס
שביסוד הדמוקרטיה
רעל הסתה לא יחדור אל
ההיכל.

המקהלה:
את בְּנֵינוּ! את בנינו ששלחנו
לחזית
לשמור על הגדר
לעמוד במחסומים ולנפנף בניירות
אותם בנים רכים אשר שנים
עמלנו לעצבם לאהבת הארץ
והם חזרו אלינו
כבדי שמיעה
ואטומי לב
פצועים
פגועים ממחלוקות ומתככים

שלא הייתה ידם בה

איך לא ידענו אז, כשהלבשנו להם
את התכלת והארגמן
שעוטפים אנו אותם בבד
שאיך נמלט ממנו
וכאשר הם יעמדו מול הברירה,
בין אם יניפו את נשקם... או לא
הם ייתבעו לשלם את המחיר.
אבל לא הם שאשמים.

מדוע לא הקשבנו אז
לחששות שנקפו את ליבותינו
להגן עליהם מכל משמר,
לעצור את הריבון המתדפק בדלת.
וכך כפינו על בנינו את אותו
כאב ישן, שגם אותו ירשנו אז -
להתגלגל לנצח בריב של אין ברירה
אותה מלחמה
שנועדה לשמור על קיומנו!

אבל היום יודעים אנו היטב
שלא כאיתני הטבע
ולא מתוך גזירת גורל היה
המאבק הזה.

רק אלו האוחזים במקל
ומסובבים את הגלגל
רק אלו אין הם עייפים
הם יאחזו בו עד שייכמשו כל הגופים
תחת המכבש,
עד שייתחלפו באחרים

כי זהו הגלגל המאכיל
את חיית השנאה

עודד ליפשיץ

ובלעדיו
אין כל קיום, לא למקל
ולא ליד, ולא לפה האוכל.
עצרו את הגלגל.
החזירוהו לאחור.

השיבו לנו בחזרה את הילדים!

השופטת: הס! שקט!
זעקותיכן לא יפתחו את השמיים!
לא ישיבו לאחור את גלגלי הזמן,
כבדים ומסורבלים הם.

[המקהלה מתקרבת עוד ועוד אל הדוכן, ומקיפה את השופטת]

המקהלה:
לא, לא נפסיק!
מאז ימי ראשית
מאז אותו החטא הקדמוני -
כשהנחנו על הסלע
את יצחק
ונשכנו בחזקה את שפתינו האימהיות
נקשרנו ברצועה לסלע,
זה שנפל והתגלגל,
ולקח עוד קורבנות רבים.
אנו הנחנו שם את הילדים!
בעוד המקריבים תמיד החליפו את פניהם
במסכות שונות -
קדושת השם, האדמה
ומלחמות אמת!

תמיד במסתורין
תמיד תחת מסווה
משלחים את זרועות העקלתון
כעת נבוא אתכם חשבון!

השופטת: עצרו! אתם חורגים מתחומכם.
עצרו אותם! רסנו אותם!

המקהלה: אתם, שרקמתם על גלימותכם
את המידות והמוסר,
היטבתם לזמר את כל פסוקי
החוק. אבל דומים אתם לפרד העיוור
אשר הולך תמיד בתלם.
מה תועלת מעולם היתה לחוק?
ממהר הוא לפרש וגם לפסוק
אבל בפני הצדק
ישאר שותק.

מי אשמה בכל המצוקה הזו
ובסבלנו הבלתי נפסק?
זו היא,
הנושאת במאזניים הכבדים
ושתי עיניה מכוסות
העלמה המתקראת בלשונכם -
גבירת הצדק. מן דמות העשויה
בשיקולים נאים
ומביאה תמיד לרווח הרצוי פחות -
כשהיא קוראת בלשונה החצויה
להעניק מידה אחת לכל,
אך מחסירה מידה כפולה.

זו היא שאשמה בכל!
תפקידה לשמור ולהגן על עולליה
אבל היא מפקירה את היקר
מכל, מתעטפת היא באצטלת
כבוד, כבדה ויקרה
אך לעולם היא לא תבין אותנו -
לעולם לא תהיי אישה!

השופטת: עצרו, רסנו את הרוחות!
במדינת החוק עליכם לכבד

את לשונות החוק,
גם אם רפות הן וחורקות באיטיות,
נכון! לא נערות מושכות ומפתות
לא אמהות החרדות לבנן:
כי אם זקנות, באות בסבל
הן הצדק והחוק, אשר טיפסו לאט
במעלות רבים, ובמורדות,
והתגבשו לכדי גרעין נוקשה -
כך בזעף, לא בחן, יטיחו
משפטן, ולעתים יחסרו גם רוך
גם חסד. כי החוכמה תמיד
ניצבת על תל מלא עפר,
קשה כמוות וטעמה כטעם החרפה,
ומתוכה נולד הצדק, מידה אל מול -
מידה - בגחוונו הוא מתנסה
שוב ושוב, באש ובייסורים
על שבכאב נחקק:
ראו אותנו, רק שמישים אנחנו
זמניים, בציר העגלה המסתובב, קולינו
כלי ביטוי לרוח השעה, ראו אותנו והכירו לאל נכון
את כל תווי דמותכם. כי במראה הזו גם
משתקפות פניכם!

המקהלה: לא! לא פָּנִינוּ
במגדל השן. לא נמנה לנו שופטים,
שישחקו בגלגלי הגורלות על חשבוננו:
אנחנו שנכריע! אנחנו החיים, אנחנו
קול העם!

השופטת: קולכם נוטף מרעל ובדם
מאיים הוא להשחיר תחתיו הכל,
משתלח במוסר וחוק, נטול בלמים,
רק שם אחד לו - שלטון האלימים -
על חמתכם הזו, של עדת
הקיצונים, ללא מצפן וללא אל -
נפלה ירושלים!

לא יגברו כאן אלימות וחוק יד
עוד יש שופטים בארץ!

המקהלה:

הנה, עכשיו קולך צלול! הוא מתגלה -
באצטלת מילים משומשות -
ככה פוטרם אתם מעליכם
בקצף גזענות את תרבותינו הגאה
בעוד אתם, המתהדרים בטעם מעודן,
פיכם מבאיש בחנפנות וגאווה -
אתם, שרקמתם על גלימותכם
את המידות והמוסר, היטבתם לזמר את כל פסוקי
החוק, כאילו סותתו כנזר הבריאה,
וזאת בלבד - כדי לאחוז ברסן השלטון בתאווה שאין לה
קץ. מממהרים אל הקולמוס
טבול הדיו האפורה, לפרש וגם לפסוק,
נגזול מכם את הרשות,
נקרע את החוקים מכם!

הם מתקרבים לעבר השופטת

השופטת: עצרו! אתם חורגים מתחומכם.
עצרו אותם! רסנו אותם!

קולות: "העם ישפוט! העם ישפוט!".

השופטת: הרפו! עזבו אותי!

[הם מרפים לפתע. השופטת מפנה פניה הלאה, רואה את הגנרל, נשמע רחש גדול
במקהלה ואז הס]

המקהלה: אך מי זה, הנכנס,
לפתע השתתקתם!
אדם עטור דרגות והוא צועד
זקוף צוואר במעלה המסדרון
זה הגנרל!

הוא מבקש להסדיר את השורות
כמו בשדה, בין החפירים,
מדגיש את כומתתו,
אך אנו לא פקודים שלו
אזרחים אנחנו,
כאן אינך יכול לפקוד ולצוות
כאן אין לכל מדיך מעמד
אזרח שווה זכויות אתה
אם ראוי אתה עוד לזכויות.
חזור אל מקומך, תליין, מפקיר פקודיו!

.8

השופטת: התיירו מעבר לרמטכ"ל
אל תשכחו, זה איש שאת מיטב
שנותיו הקדיש בשירות המדינה.
יקום אדם מהקהל
שבחייו נתן יותר! גם אם בזים
אתם לסגנונו
ראוי הוא עוד לזכות דיבור
זכות אשר שמורה לותיקים
שבקרבינו שאת נתיב מולדתינו
בגופם פילחו, ועתה זקופים הם
ברשות,
כלפיד בוער הם לפנינו.

(איזנקוט, קטע אפשרי)
(איזנקוט: שמעו, הקשיבו. דבריי קצרים.
איני ניצב כאן כדי לשוב
על הפסוקים, שנאמרו ונרשמו
כולם. בשעתו, נתתי גם אני את עדותי
בזמן ובמקום היעודים. אין בי לדון כאן
במקרה של החייל, כי בגורל הארץ -
חייל, כמוהו כאזרח בוגר,
נושא עמו, כבתמצית,
תבנית מולדתו, בגופו ישכין

בעת אחת מידות חוכמה וצופן מעשים,
תְּרַשִּׁים עתיק יומין, של ארץ
שמתוכה נבע ואליה הוא שייך -
אל חוקיה - לדמותה.
לכן, בקרוע מעליו את
המוסרות, יבאיש הוא את הפרי
המאיים על הפירות כולם.
ואם סרח, ואם סטה מדרך
עליו לסור אל השורה
ואת נפשו לשים בכף הדין.
זו האמת, מעת לעת
עולה מתוך קרבינו דמות
אשר נדרשת לשלם מחיה,
כדי לפרוע את החוב -
להעמיד את מידותינו לבחינה
כדי לשוב ולתקן
ואנו מתבקשים את היקר מכל
להעניק למען שבבוא היום, בתור אומה,
נשוב אל המסלול.
גרעין של תרעלה נזרק
והוא כמגפה אשר פשטה בכל.
שנאה ומרי שוררים בכל מקום,
עלינו, את הרע הזה אשר נטפל
אל עצמותינו, לבער, לעקור בכאב,
כדי שהבריא, יחזור סוף סוף הוא
אל חיקינו.)

המקהלה: הקטע הבא מבוצע במקביל בין קול הזקן למקהלה כאשר קול המקהלה
השרה הולך ומתגבר לאורך הקטע במעין טראנס קטארטי:

זקן המקהלה: הקשיבו, אמנם כדאי
לנו לשמוע את דבריו.
לנקות ולרפא את הפצעים, כדי להשיב את
הדברים לקדמותם,
בכאב עלינו לעקור מתוך לבנו את
העשב השוטה, דוגמא לכך

שחרגנו מדרכנו.
הזה גיבור? הוא, שבתשוקה יצרית
חסרת גבורה נקם נקמת חינם?
לי עוד זכורים ימים בהם
ידענו גיבורים, ששמו את נפשם
אל מול אויב חי וקיים ללא תמורה ואות!
היו אז בקרבנו גיבורים!

המקהלה: "והוא קדוש. והוא חזק
לא מפחד מאף אחד
והוא צדיק, והוא גיבור
והוא גדול גדול הדור"

הזקן:
אל מי נישא עינינו הצופה,
ביד מי נפקיד את הלפיד
בעוד אנו הולכים ומקווים?
מעל הכל, את זאת יש להזכיר
טובת המדינה תמיד קודמת
כי היא שומרת על האזרחים כולם.
וככזו עליה לעמוד במבחנים רבים.
כמרכבה שפופה תחת מטען
עליה במתינות לחרוש את הנתיב;
כנחל שריכך את המישור
כך השגרה חוצה מעל כל שבר.

המקהלה: "לא להתכופף, ולא ליפול
ננצח את הכל
עד שהחושך יהיה לאור
והאמת תצא אל-אור"

הזקן: לכן דרוש גם לוותר,
למחול על הדמעות
מוכן אני כבר להקריב קורבן
כדי שהכאב המייסר
יהיה לטוב יותר

המקהלה: חייל גיבור! אני איתך
אנחנו יחד משפחה
אשמור בגוף ולא אתן
אני אקרע את פסק הדין"

הזקן: באמונה, הייתי משתדל יותר,
אבל הפרץ כבר נבקע,
משני עברי ההר
יושבים פלגים שונים
ומשחרים לטרוף איש את
אחיו. לא לשווא נאמר לנו כי
נתפלג העם.
ניחא, מאוחר!

המקהלה: "את פסק הדין עד סוף פסוק
כל מילה אני אמחק
ואז בסוף אדליק גפרור
שישרף בית המשפט!"

"את הבוגדים מתוך הגדוד
נשים אותם על העמוד
וגם את הקצינים נזרוק
נשלח אותם אל הצינוק"

"ואת המלך, רם הדרגות
נגלגל במדרגות
גדי גדי תיזהר
רבין מחפש חבר"

הזקן: בחצר כבר ההמון שורץ
ומשתלהב מתוך דבריו עצמו -
הזעקות כבר מתדפקות על ההיכל.
מה זה... דגלים הוצתו בחוץ
והם קוראים בשם הרמטכ"ל
את ראשו רוצים הם!

“גדי, תזהר רבין מחפש חבר”

כיצד הפכנו אחוזי
שנאה, להוטים לחרב? האם רצינו
להבעיר רחובותינו השקטים בלהבות?
דואג אני לפתע לארצי ולביתי. ההפגנה הזו
אם לא נשים לה גבול,
עלולה להגרר לעוד אסון. עלינו גם לזכור
איך המקרה ההוא, לפני שנים רבות
אשר הוביל לרצח שהכה הכול בתדהמה -
גם הוא החל בקומץ בריונים שפל.

אבל כוחי אינו מספיק!
לא אוכל עוד לעמוד בפרץ!

[החייל, האב והאם מובלים אל קדמת בית המשפט להשמעת פסק הדין, לאחר מכן
אחת משמשות בית הדין נכנסת עם קלטר עב קרס - זהו פסק הדין. למראה הזה
כולם שוב משתקים].

המקהלה: ראו! כעת נכנסת
הקצינה עם המסמך עב התכולה
כדי להצדיק כל החלטה -
רעה כשם שתהייה -
וכבר נראה מאופן הילוכה
שהבשורה אשר בפיה
תצרום גם לב, גם אוזן.

.9

השופטת: לפנינו פסק ההכרעה
שהתקבלה על פי דעת רוב
השופטים, ובו נפרוס את הסיבות
שהובילונו לנפקו.
על הקהל להיעזר בסבלנות
לפני שישתלהב במסקנות
ביניים.

האמא: שחררו אותי! רחמו עליו!

הסנגור: סלחו לה. זו שעה
קשה לכל המתבונן,
לא כל שכן - לאמא.

האמא: איזה הפסד -
אתם תפסידו. הפסדתם.
אתם!

המקהלה: איזה דין פזיז
רקחו כאן על גבינו
כבר מהפסקה הראשונה
זועק הוא לעיוות
לבי קורא לי כבר עכשיו למחות
איני יכול לשבת עוד!
ובכל זאת מוכרח
לשמוע עד הסוף.

השופטת: פרשה זו, שהובאה כאן בפנינו,
עוררה התעניינות רבה והובילה לדיון
רחב היקף, כמוהו לא ידעה מערכת
המשפט מזה יובל שנים. לא לנו לפרש את הטעמים לכך.
לצורך הכרעת הדין נדרשנו גם להיבטים
ומחלוקות "ציבוריות",
הכל במסגרת הטענות שהועלו במהלך הדיונים.
נוכח האמור, ראינו לבאר זאת כבר כעת,
כי הכרעת דינו של הנאשם, מושתתת רק על הראיות
שהובאו ונשמעו בין כותלי בית המשפט,
שהרי "אין לדיין אלא מה שעניו ראות".
שיקול דעתו השיפוטי ומצפונו הם המנחים אותו.
זהו לוו עקרון העצמאות של מערכת המשפט.
מכאן יושרתה ומכאן גם עוצמתה.

מקהלה: שמעו את

פלפולי ההקדמה האלו -
"אין לדיין אלא מה שענינו ראות" ...
מני הסתייגויות, שכבר בהן
יש להעלות חשד. כבר משתדלים
הדיינים לנער
את חוצנם מאחריות החלטתם
כאילו אין להם כלל חלק
בה. כבר לא חשוב לאן
ייטה הדין, הרי ברור מכאן
שלא יוכל לפסוק
לצדק.

הקריאו את ההחלטה,
את השורה התחתונה
ואנו כבר נשפוט, אם לרע או
טוב נפלה כף המאזניים!

השופטת: ביום 24.3.2016 נורה המחבל ושם נקבע מותו.
הנאשם, סמל א', שימש חובש
הפלוגה המבצעית בגדוד שמשון. במועד הרלוונטי,
פעל הגדוד תחת פיקוד החטיבה
המרחבית של יהודה.
בשעה 08:33:22 ירה הנאשם כדור בודד לעבר
ראשו של המחבל מנשקו האישי.
לאחר מכן נקבע מותו של המחבל.
בכתב האישום שהוגש לבית הדין נטען,
כי לאחר הירי שביצעו סמל א"ו וסגן מ"ס לעבר המחבלים,
שחדרו אל המתחם,
נותר המחבל, כאמור, שכוב על הקרקע,
בעודו חי, מבלי שהיווה סכנה מיידית
ומוחשית לחיי האזרחים
והחיילים שמסביבו. הנאשם, שהוקפץ
אל הזירה מספר דקות לאחר הירי במחבלים,
וכבר העניק טיפול לאותו סמל שכוב,
שהה שם עוד זמן מה.
או אז, החל לנוע לכיוון המחבל.

הנאשם ניגש אל רב"ט ת.מ. אשר עמד שם בסמוך,
מסר לו קסדתו וביקש ממנו לאחזה.
לאחר מכן...

האם: (מתפרצת) אתם הפסדתם.
אתם! איזה הפסד של הצבא.
הם צוחקים עלינו הרוצחים,
המחבלים! מביטים עלינו
וצוחקים.

האב: תראו אותה -
חסרי בושה. אותן,
אותנו. המשפחה, נקרעת לגזרים!
ככה דמיינתם?
לזה פיללתם?

הסנגור: זה משחק מכור
הכל צפוי מראש,
אבל אנחנו נערער!

האב: (מתאונן) על קדושת המדינה...

השופטת: לאחר מכן דרך את נשקו האישי
כלפי מעלה, התקרב לעבר המחבל
וירה כדור אחד מטווח קצר,
תוך שהוא מכוון אל ראשו של המחבל ואף פוגע בו.

בחינת התשתית הראייתית במלואה,
הובילה אותנו למסקנה, כי הגרסה שהציג הנאשם
במצ"ח ולאחר מכן בפני בית הדין, הינה גרסה כבושה,
שלא עולה בקנה אחד עם הפרטים שמסר בצורה
לא מחייבת לפני הירי ומיד לאחריו.

(על אותן התבטאויות העידו בפנינו העדים,
שעדויותיהם חיזקו האחת את רעותה
ואף השתלבו בראיות חיצוניות.

כמו-כן, הוכח בפנינו למעלה מכל ספק סביר, כי הירי שביצע הנאשם לא היה נעוץ בסכנה שנשקפה מהמחבל, כי נבע ממעשים קודמים. בעניין זה התברר, כעניין שבעובדה, כי הסיבה לירי נעוצה בכך שהמחבל תקף בסכין את חבריו של הנאשם ואף פצע אחד מהם, ולפיכך דמו היה מותר (...)

המקהלה: אפשר לטבוע בים
הניסוחים הזה. מצפים הם
שנשב כאן ונקשיב להסברים
המוקראים מן הנייר.
לפחות הניפו מבטכם
אל הקהל בעת
קריאת הדין,
את השורה התחתונה
פסקו בראש גלוי ובזקיפות.
חרצו, פסקו - הכריעו,
כבר אי אפשר להשתוות,
אין טעם להתמהמה -
הזמן דוחק, הוא כבר בפתח, מחכה
לבוא. מה שהיה הוא
לא יהיה עוד -
הגיעה השעה!

השופטת: נוכח המפורט לעיל, באנו,
חבר השופטים, לכלל דעה,
כי מעשיו של הנאשם, דהיינו -
הירי בראשו של המחבל,
בשל פציעת חברו ליחידה,
תוך מודעות לכך שהירי יביא
למותו, בעודו משמש כסמל
והחובש הפלוגתי,
מקיים את יסודות העבירה
של התנהגות שאינה הולמת.
נוכח האמור, אנו מרשיעים
את הנאשם, פה אחד, בעבירה שעניינה הריגה,
לפי סעיף 298 לחוק העונשין,

ובעבירה שעניינה התנהגות בלתי הולמת
לפי סעיף 130 לחוק השיפוט הצבאי.
החייל נמצא אשם בשני הסעיפים,
ובשל כך, דנים אנו אותו
למאסר!

[שהייה, דממה]

(השופטת מסתלקת, גם הקהל יוצא, נחפז לברוח אל מקום חשוב יותר - אל
המהומה הגוברת בחוץ. קול תופים ברקע ההולך ומתעצם, רק אדם אחד נותר עומד
בקהל, כקול בודד)

קול: שמעו, שמעו, שמעו את הסירנות
קוראות לרסן את הפלגים
המשתלחים במגאפונים,
זה כנגד זה. זהו קול פעמונה
של מלחמת האחים, המצלצל!
הנה, הגיעה השעה.

עדיף, שמי שאין לו יד בזה,
יסור מהכיכר
אל בין הסמטאות. יום רע
ללכת לאיבוד. אם אתמהמה פה
שוהה בנתיב, יכלה בי אחד
מהפלגים את חמתו: זוהי כיכר שבה
ניתן לשהות בצד אחד בלבד!
אבל הסיסמאות משני
העברים הפכו דומות - כבליל
הקצף על החוף.

מה שבטוח, איני יכול לשאת עוד
את החוס. כדאי שאחליץ מפה
ואסתגר מול המסך, שם לבטח
יספקו פרשנויות לכל המאורע,
מי הצודק, ומי
המנוול -

גם בביתי קשה
לי להניח למקלט ולו רק לשעה
מכל המתרחש. נודר אני
כי היום לא אתמסר אליו.
אולי בכל זאת כך מוטב -
איני יכול לשאת זאת עוד.
אחרי הכל, אף פעם לא הייתי מעורב
כל כך. רק אזרח דואג
שכל חפצו הוא שקט יחסי.
איני רוצה לשמוע עוד דבר,
חסל. אסגור את התריסים
ואצטנן מול המזגן,
עד שהזעם יחלוף.